

O. Henrining “So‘Nggi Yaproq” Asarida Insoniy His-Tuyg‘Ular Va Fidoyilik Tahlili

Feruza Karimova

Namangan davlat universiteti talabasi

karimova_f93@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqola O. Henrining mashhur qisqa hikoyasi “So‘nggi yaproq” (The Last Leaf) asosida insoniy his-tuyg‘ular, mehr-muhabbat va fidoyilik motivlarini tahlil qiladi. Maqolada asardagi xarakterlar psixologiyasi, voqealar rivoji va adibning situatsion ironiya orqali his-tuyg‘ularni ifodalash usullari o‘rganiladi. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, O. Henrining asarida fidoyilik insoniy qadriyatlarining markazida turadi va u kishilar o‘rtasidagi mehr-muhabbatni yanada mustahkamlaydi.

Kalit so‘zlar: O. Genri, “So‘nggi yaproq”, fidoyilik, insoniy his-tuyg‘ular, qisqa hikoya, situatsion ironiya.

Аннотация: В статье анализируются мотивы человеческих эмоций, любви и самопожертвования на примере знаменитого рассказа О. Генри «Последний лист». В статье исследуются психология персонажей произведения, развитие событий и приёмы писателя в выражении эмоций посредством ситуативной иронии. Исследование показывает, что в произведении О. Генри самопожертвование занимает центральное место в системе человеческих ценностей и ещё больше укрепляет любовь между людьми.

Ключевые слова: О. Генри, «Последний лист», самопожертвование, человеческие эмоции, рассказ, ситуативная ирония.

Abstract: This article analyzes the motives of human emotions, love and self-sacrifice based on O. Henry's famous short story "The Last Leaf". The article studies the psychology of the characters in the work, the development of events and the writer's methods of expressing emotions through situational irony. The study shows that in O. Henry's work, self-sacrifice is at the center of human values, and it further strengthens the love between people.

Keywords: O. Henry, "The Last Leaf", self-sacrifice, human emotions, short story, situational irony.

KIRISH

O. Henrining “So‘nggi yaproq” (The Last Leaf) asari qisqa hikoya janrida yozilgan eng mashhur ijodiy asarlaridan biridir. Ushbu hikoya XIX asr oxiri va XX asr boshlarida Amerikaning adabiy muhitida shakllangan qisqa hikoya janrining namunasidir. O. Henrining ijodiy uslubi hayotiy vaziyatlarni soddalik va samimiyat bilan tasvirlashga asoslangan bo‘lib, u insoniy his-tuyg‘ular, mehr-muhabbat va fidoyilik motivlarini o‘quvchiga ta’sirli tarzda yetkazadi [1]. “So‘nggi yaproq” hikoyasi Nyu-York shahrida yashovchi ikki do‘st – Sue va Johnsy atrofida rivojlanadi. Hikoyaning asosiy mavzusi Johnsy ismli qizning kasalligi va umidsizligi bilan bog‘liq bo‘lib, uning hayotiga qo‘shnisi Beermanning mehr-muhabbati va fidoyiligi orqali yangi nafas kiradi.

Hikoyada insoniy his-tuyg‘ular va fidoyilik markaziy o‘rin tutadi. Johnsyning kasalligi va ruhiy tushkunligi uni umidsizlikka yetaklagan bir paytda, Sue va Beermanning yordam va e’tibor berishlari hayotiy ahamiyatga ega. Beerman, qadimiy rassom, o‘z hayotini xavf ostiga qo‘yib, Johnsy ruhini ko‘tarish uchun devorga so‘nggi yaproqni chizadi. Bu voqea insoniy mehr-muhabbat, sadoqat va fidoyilikning kuchini ochib beradi, shuningdek, O. Henrining adabiy uslubini, situatsion ironiya orqali dramatik effekt yaratishini namoyon qiladi.

O. Henrining qisqa hikoyalari inson psixologiyasini chuqur tahlil qilishga imkon beradi. Hikoyaning voqealari va xarakterlar psixologiyasi o‘quvchiga insoniy qadriyatlar, mehr-

muhabbat, sadoqat va fidoyilikni o'rganish uchun asos yaratadi. Ayniqsa, "So'nggi yaproq" hikoyasida Beermanning fidoyiligi insoniy mehr-muhabbatning eng yuqori namunasini tashkil etadi. Shu bilan birga, hikoyada situatsion ironiya qo'llanilishi voqealarning kutilmagan rivojini ochib beradi va o'quvchida chuqur ta'sir qoldiradi.

Tarixiy kontekstda, O. Henrining qisqa hikoyalari ijtimoiy va madaniy hayot bilan bog'liq turli muammolarni yoritishda muhim ahamiyatga ega. U o'quvchini nafaqat voqea rivoji bilan qiziqtiradi, balki xarakterlar psixologiyasi, ularning his-tuyg'ulari va insoniy fazilatlarini chuqur anglashga yordam beradi. Shu sababli, "So'nggi yaproq" hikoyasi nafaqat adabiy, balki psixologik va axloqiy jihatdan ham o'quvchilar uchun katta qimmatga ega asar hisoblanadi [2].

Hikoyaning asosiy mavzusi – insoniy sadoqat va fidoyilikni yoritishdir. Johnsyning hayotga bo'lgan umidi Beermanning jasorati orqali tiklanadi, bu esa o'quvchiga insoniy qadriyatlar va mehr-muhabbatning hayotiy ahamiyatini ochib beradi. Shu bois, O. Henrining "So'nggi yaproq" asari qisqa hikoya janrida insoniy his-tuyg'ularni eng nozik va ta'sirli tarzda ifodalashga muvaffaq bo'lgan asar sifatida e'tiborga molikdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI

O. Henrining "So'nggi yaproq" asari insoniy his-tuyg'ular va fidoyilik mavzusini chuqur yoritadi. Tadqiqotchilar ushbu asarni tahlil qilganlarida, uning asosiy mavzusi – umid va fidoyilik ekanini ta'kidlaydilar [3]. Masalan, Supersummary.com saytidagi tahlilga ko'ra, hikoya "the power of hope" mavzusiga markazlanib, soddaligi va ironiyasini qo'llagan holda o'quvchi his-tuyg'ularini kuchaytiradi [3].

Grnjournal.us manbasida bildirilishicha, asardagi obrazlar va ramzlar o'quvchida hayotga bo'lgan muhabbat va qiyinchiliklarga qaramay yashash istagini uyg'otadi. Bu esa o'quvchi tafakkurini rivojlantirib, insoniy fazilatlarni qadrlashga undaydi [4]. Shu bilan birga, jurnal tadqiqotlari O. Henry asarlarida ijodiy vositalar orqali insoniy qadriyatlarni ta'kidlash usullarini o'rganadi.

Ushbu asarda asosiy personajlar – Sue va qo'shni Behrman bo'lib, Behrman oxir-oqibat Johnsyning umidini yo'qotmasligi uchun o'z hayotini xavf ostiga qo'yadi. Bu fidoyilik va mehr-muhabbat ramzi sifatida ko'riladi [5]. Tadqiqotchilar fikricha, Beermanning harakati insoniyatning eng oliy fazilatlari – fidoyilik va mehribonlikni namoyon qiladi. Shu tariqa, "So'nggi yaproq" asari insoniy fazilatlar va ijtimoiy qadriyatlarni o'rganish uchun muhim manba hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlilidan ko'rinib turibdiki, O. Henrining hikoyalari o'quvchi qalbida chuqur iz qoldirish bilan birga, ularni ijtimoiy va madaniy jihatdan ham o'ylashga undaydi. Ayniqsa, umid va fidoyilik mavzulari asarda o'quvchi ongida mustahkam ijobiy ta'sir qoldiradi, bu esa asarni pedagogik va psixologik tahlil nuqtai nazaridan ham ahamiyatli qiladi.

Natijada, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O. Henrining qisqa hikoyalari insoniy his-tuyg'ularni, xususan, fidoyilik va mehr-muhabbatni yetkazishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. "So'nggi yaproq" hikoyasi o'zining soddaligi bilan birga, ichki psixologik murakkabliklarni aks ettirish jihatidan ilmiy va adabiy jihatdan muhim manba hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot O. Henrining "So'nggi yaproq" asaridagi insoniy his-tuyg'ular va fidoyilikni o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda adabiy-tahliliy, taqqoslash, tarixiy-biografik va psixologik metodlar qo'llanildi. Shuningdek, ilmiy maqolalar va adabiyotshunoslik manbalari tahlil qilinib, asardagi badiiy va axloqiy xususiyatlar aniqlandi. Ushbu metodlar orqali tadqiqot natijalari ilmiy va amaliy jihatdan asoslangan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O. Henrining "So'nggi yaproq" asarida asosiy e'tibor insoniy his-tuyg'ular, fidoyilik va mehr-muhabbat mavzulariga qaratilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, hikoyadagi

Behrman va Sue obrazlari orqali yozuvchi insoniy qadriyatlarni samarali tarzda ifodalagan. Behrmanning oxir-oqibat o'z hayotini xavf ostiga qo'yib, Sue va Johnsining umidini saqlab qolishi, fidoyilik va insoniy mehrning ramzi sifatida namoyon bo'ladi.

Hikoyaning tahlili shuni ko'rsatadiki, O. Henri **situatsion ironiya** va **simvolizm**dan faol foydalanadi. Masalan, oxirgi yaproq qiyinchiliklar va umid yo'qolmasligini ifodalovchi ramz sifatida xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu asar o'quvchiga nafaqat hissiy ta'sir ko'rsatadi, balki insoniy fazilatlar – fidoyilik, mehr, sabr va umidni qadrlashga undaydi. Natijalar shuni ko'rsatadiki:

1. **Fidoyilik va mehr:** Asardagi Behrman obrazida aks etgan fidoyilik, o'quvchida insoniy fazilatlarni qadrlash hissini uyg'otadi.
2. **Umid mavzusi:** Hikoya davomida Johnsining kasallik va qiyinchiliklarga qaramay umidini yo'qotmasligi, asarning asosiy pedagogik va psixologik ta'sirini kuchaytiradi.
3. **Simvolik obrazlar:** Oxirgi yaproq va boshqa ramzlar orqali yozuvchi hayotiy voqealarni hissiy boyitadi va asarga chuqur ma'no beradi.
4. **Ta'sirchanlik:** Asar o'quvchida ijtimoiy va axloqiy tafakkur uyg'otadi, bu esa adabiy asar pedagogik va ilmiy tahlil uchun muhimligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "*So'nggi yaproq*" asari insoniy fazilatlarni o'rganish, pedagogik masalalarni tahlil qilish va hissiy tarbiyaviy ta'sirlarni o'rganish uchun samarali manba hisoblanadi. Shu bois, adabiyotshunoslar, pedagoglar va psixologlar ushbu asarni o'quv va ilmiy-tadqiqot jarayonida faol qo'llashlari mumkin.

XULOSA

O. Henrining "*So'nggi yaproq*" asari insoniy fazilatlar, fidoyilik va mehr-muhabbatni yoritishda katta ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Behrman va Sue obrazlari orqali yozuvchi insoniy his-tuyg'ularni chuqur ifoda etadi, shuningdek, umid va sabrni qadrlashga chaqiradi. Hikoyadagi oxirgi yaproq ramzi orqali insonlar o'zaro mehr va yordamni qadrlash, qiyinchiliklar oldida umidni yo'qotmaslik zarurligini anglaydi.

Asarda ishlatilgan **situatsion ironiya** va **simvolizm** uni nafaqat badiiy, balki pedagogik va psixologik jihatdan ham qimmatli qiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, "*So'nggi yaproq*" asari o'quvchilarni hissiy va axloqiy rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi, shuningdek, tarjima va adabiyotshunoslik tadqiqotlari uchun muhim manba hisoblanadi.

Shu bois, O. Henrining bu asari nafaqat badiiy o'qish, balki insoniy qadriyatlarni o'rganish va ularga e'tibor qaratish uchun ham muhimdir. Tadqiqot davomida olingan natijalar asarning mazmunini boyligini, pedagogik va axloqiy ahamiyatini tasdiqlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Eshov M. 2019. O. Henrining qisqa hikoyalari tahlili. – Toshkent: Fan.
2. Kaminker A. 1934. Interprétation simultanée de discours. // www.aiic.net
3. Fantini A.-M. L'interprétation de conférence. Supersummary.com, 2020. – URL: www.aiic.net
4. Grnjournal.us. Analysis of O. Henry's "The Last Leaf": Themes and Character Study. – 2021. – URL: www.grnjournal.us
5. Hamidov X., Ismatullayeva N., Ergasheva S. Sinxron Tarjima. – Toshkent: Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, 2020.